

GODIŠNJI IZVEŠTAJ

Godišnji izveštaj za 2025. godinu predstavlja pregled ključnih aktivnosti, programa i ostvarenih rezultata Centra za zastupanje demokratske kulture (ACDC) tokom jedne od najdinamičnijih i strateški najvažnijih godina u radu organizacije. Tokom 2025. godine, ACDC je dodatno učvrstio svoju ulogu vodećeg aktera civilnog društva na Kosovu kroz sprovođenje i pokretanje širokog spektra inicijativa usmerenih na unapređenje ljudskih prava, pristupa pravdi, osnaživanja mladih, kulturnog dijaloga, zaštite životne sredine i lokalnog demokratskog razvoja. Ovaj izveštaj ističe glavna dostignuća organizacije, tematske prioritete i partnerstva koja su obeležila njen rad tokom godine.

Uvod

Godina 2025. bila je jedna od sadržajno najintenzivnijih i strateški najznačajnijih godina u radu Centra za zastupanje demokratske kulture (ACDC). Kroz više od dvadeset projekata koji su sprovedeni ili započeti tokom 2025. godine, ACDC je direktno doprineo unapređenju pristupa pravdi, zaštiti ljudskih prava, osnaživanju mladih, promociji kulturnog dijaloga, zaštiti životne sredine i jačanju lokalne demokratije.

U oblasti pravde i pristupa pravdi, ACDC se fokusirao na jačanje kapaciteta sudova i pravosudnih institucija, unapređenje sistema besplatne pravne pomoći i podršku profesionalnom razvoju mladih pravnika iz nevećinskih zajednica. Poseban akcenat stavljen je na zaštitu jezičkih prava, dostupnost prevođenja i tumačenja u institucijama, kao i na jačanje poverenja građana u pravosudni sistem.

Zaštita i promocija ljudskih prava ostala je centralni stub rada ACDC-a. Tokom godine, organizacija je sprovodila istraživačke aktivnosti, javne diskusije, seminare i kampanje usmerene na borbu protiv diskriminacije, unapređenje položaja nevećinskih zajednica i jačanje saradnje sa Institucijom Ombudsmana. Posebna pažnja posvećena je rodnoj ravnopravnosti, seksualnom uznemiravanju i rodno zasnovanom nasilju, kao i povećanju vidljivosti i razumevanja prava LGBTQI+ osoba. Kroz istraživačke i umetničke inicijative, ove teme su po prvi put otvorene u javnost na severu Kosova.

Tokom 2025. godine, ACDC je značajno ulagao u mlade i kulturu kao alate za dijalog i pomirenje. Kroz umetničke projekte, pozorišne predstave, kulturne događaje i kreativne inicijative, organizacija je stvarala prostore za interakciju, izražavanje i saradnju mladih iz različitih etničkih zajednica, podstičući međusobno razumevanje, razbijanje stereotipa i aktivno učešće u društvenom životu.

Posebno važnu komponentu rada sa mladima činili su multietnički omladinski kampovi i inicijative koje su osmislili i sprovodili sami mladi, uz mentorsku podršku ACDC-a. Ove aktivnosti promovisale su omladinsko liderstvo i aktivnu ulogu mladih u izgradnji poverenja, saradnje i društvene odgovornosti.

Istovremeno, ACDC je proširio svoje angažovanje u oblasti zaštite životne sredine, sa posebnim fokusom na očuvanje vodnih resursa i uključivanje mladih u ekološki aktivizam. Kroz istraživanja, akcije čišćenja, umetničke intervencije i saradnju sa lokalnim institucijama, ovi projekti povezali su ekološka pitanja sa građanskim učešćem, lokalnim razvojem i međunacionalnom saradnjom.

Kroz partnerstva sa domaćim i međunarodnim donatorima, institucijama i organizacijama civilnog društva, ACDC je tokom 2025. godine ponovo potvrdio svoju ulogu pouzdanog i relevantnog aktera u promociji ljudskih prava, demokratije i inkluzivnog društva na Kosovu.

Sadržaj

Godišnji izveštaj ACDC-a za 2025. godinu.....	
Podrška pristupu pravosuđu na severu Kosova	5
Unapređenje ljudskih prava kroz aktivnosti informisanja javnosti.....	5
Multietnički letni kampovi: Povezivanje kroz jezike i kulturu.....	6
Jačanje pravne zaštite i građanskog učešća za nevećinske zajednice na Kosovu.....	6
Platno kulture na severu Kosova.....	7
Povezujemo danas, oblikujemo sutra.....	8
Glas jezika: Praćenje implementacije srpskog jezika u lokalnim institucijama	9
Mladi u pravnom sektoru – Izgradnja karijera, jačanje zajednica	9
Faza integriteta – Pozorište protiv korupcije na Kosovu	10
Bringing Pride to The North	11
Pilot projekti Veća zajednica – Jačanje lokalne uprave.....	11
Zajedno za sutra	12
Mladi za čiste reke na severu Kosova.....	13
Mladi sa severa u dijalogu s kulturnom baštinom – Istraživanje i kreativna interpretacija Velike Hoča	14
Zajedno za čiste reke.....	14
Grant za organizacijski razvoj	15
Prekinimo tišinu: Borba protiv seksualnog uznemiravanja i rodno zasnovanog nasilja na severu Kosova	15
Justice@Work – Promocija radnih prava na severu Kosova.....	16
Inkluzivno osnaživanje mladih kroz stažiranje i profesionalni razvoj.....	17
Izgradnja poverenja kroz ljudska prava	18
Zeleni susedi – Mladi za okolinu i suživot	18

Podrška pristupu pravosuđu na severu Kosova

Datum početka: 01.09.2024. **Datum završetka:** 31.05.2025.

Donator: UNMIK

Cilj projekta bio je unapređenje efikasnosti i dostupnosti pravosuđa na severu Kosova kroz nastavak podrške prevodilačkim i pravnim uslugama, jačanje lokalnih kapaciteta za besplatnu pravnu pomoć i podsticanje profesionalnog razvoja mladih pravnika iz nevećinskih zajednica.

Rezultati:

- Povećani kapaciteti za prevođenje/tumačenje Osnovnog suda u Mitrovici
- Povećan broj mladih pravnika iz nevećinskih zajednica obučenih za polaganje pravosudnog ispita na Kosovu
- Ojačani kapaciteti Kancelarije Agencije za besplatnu pravnu pomoć Kosova u Severnoj Mitrovici

Aktivnosti:

1. Angažovani prevodioci i pravni saradnici u Osnovnom sudu radi rešavanja kontinuirane potrebe za prevođenjem i upravljanjem predmetima.
2. Organizovane obuke za mlade pravnike iz nevećinskih zajednica u cilju pripreme za pravosudni ispit.
3. Angažovani pravni saradnici za pružanje besplatne pravne pomoći u Kancelariji Agencije za besplatnu pravnu pomoć u Severnoj Mitrovici.
4. Organizovana konferencija posvećena integraciji kandidata iz nevećinskih zajednica u pravnu praksu na Kosovu.

Unapređenje ljudskih prava kroz aktivnosti informisanja javnosti

Datum početka: 15.09.2024. **Datum završetka:** 15.06.2025.

Finansira: UNMIK

Opšti cilj projekta bio je unapređenje jednakog pristupa pravdi, povećanje efikasnosti i odgovornosti pravosudnih, bezbednosnih i institucija za ljudska prava, kao i jačanje uživanja ljudskih prava svih zajednica. Projekat je takođe imao za cilj da odgovori na nedostatke u sprovođenju zakona o ljudskim pravima i zabrani diskriminacije kroz podršku Instituciji Ombudsmana u saradnji sa organizacijama civilnog društva i zajednicama.

Ostvareni rezultati:

- Ojačani terenski kapaciteti Ombudsmana u radu sa civilnim društvom i zajednicama
- Sprovedeno istraživanje o percepciji diskriminacije
- Podržana inkluzivna revizija Zakona o zaštiti od diskriminacije

Aktivnosti:

- Organizovan seminar o strateškim aspektima saradnje između Institucije Ombudsmana i OCD-a
- Organizovano pet okruglih stolova između Ombudsmana i OCD-a u Severnoj Mitrovici, Prizrenu, Peći, Uroševcu i Gnjilanu
- Organizovana tri okrugla stola između Kancelarije za dobro upravljanje, građana, stručnjaka i OCD-a u Severnoj Mitrovici, Uroševcu i Gnjilanu

Multietnički letni kampovi: Povezivanje kroz jezike i kulturu

Podržano od strane: Međunarodne organizacije za migracije (IOM)

Projekat „Mladi osnaženi kroz inkluzivne škole i društva (YESS)“, finansiran od strane Fonda za izgradnju mira Generalnog sekretara UN, predstavljao je dvadesetčetvromesečnu inicijativu koju su sprovodili UNICEF i IOM.

Cilj kampova bio je da okupe učenike različitih etničkih zajednica i sposobnosti, promovišu osećaj zajedništva, podstaknu interkulturno razumevanje i razviju vrednosti poput empatije, poštovanja i saradnje. Letnji kampovi su predstavljali efikasnu platformu za jačanje društvene kohezije, međusobne podrške i dugoročnih odnosa.

Ciljevi:

- Izgrađeno međusobno razumevanje i saradnja među učesnicima različitih etničkih zajednica
- Mladi osnaženi veštinama komunikacije, timskog rada i kulturne senzitivnosti

Aktivnosti:

- Organizovani letnji kampovi za mlade uzrasta od 13 do 18 godina iz različitih zajednica
- Sprovedena kampanja na društvenim mrežama sa ciljem promocije pozitivnih priča i rezultata projekta

Jačanje pravne zaštite i građanskog učešća za nevećinske zajednice na Kosovu

Datum početka: 01.10.2024. **Datum završetka:** 31.03.2025.

Podrška: IOM

Cilj projekta bio je rešavanje postojećih pravnih i participativnih nedostataka koji utiču na nevećinske zajednice na Kosovu. Unapređenjem zakonodavstva, politika i javnog angažovanja, projekat je imao za cilj izgradnju inkluzivnijeg i pravednijeg društva u kojem su prava i interesi nevećinskih grupa prepoznati i zaštićeni.

Ciljevi:

- Identifikovani i adresirani nedostaci u važećem zakonodavstvu i politikama radi unapređenja zaštite nevećinskih zajednica, u skladu sa međunarodnim standardima ljudskih prava
- Promovisano aktivno učešće nevećinskih zajednica u procesu donošenja odluka putem platforme za javne konsultacije na Kosovu

Ključne aktivnosti:

- Analiza postojećeg zakonodavstva: Sprovedena detaljna analiza važećih zakona koji utiču na nevećinske zajednice, identifikovane oblasti za unapređenje i izrađen izveštaj sa preporukama
- Revizija politika i podzakonskih akata: Analizirane politike i podzakonski akti koji utiču na nevećinske zajednice i pripremljen izveštaj sa preporukama u cilju unapređenja inkluzivnosti i zaštite prava

Platno kulture na severu Kosova

Datum početka: 01.11.2024. **Datum završetka:** 31.07.2025.

Projekat „Platno kulture na severu Kosova“ imao je za cilj da podstakne kulturno razumevanje i saradnju među različitim zajednicama na severu Kosova, uključujući kosovske Srbe, kosovske Albance, Bošnjake, Rome i druge. U regionu gde su kulturne interakcije bile ograničene, projekat je obezbedio neophodne platforme za angažovanje, izražavanje i međunacionalni dijalog.

Aktivnosti:

1. Istraživanje percepcija – procena trenutnog nivoa kulturnog razumevanja među mladima na severu Kosova
2. Pozorišne predstave – bavljenje kulturnim i društvenim pitanjima u cilju promocije kulturnog dijaloga i angažovanja zajednice
3. Podrška za najmanje dve inicijative koje su vodile mešovite grupe mladih, podstičući ih da sprovedu kulturne akcije u svojim zajednicama
4. „Artistic Night Out“ – nastupi lokalnih muzičara i bendova, prikaz različitih muzičkih stilova i pružanje alternativnih kulturnih sadržaja mladima
5. Organizovane radionice za mlade umetnike iz oblasti književnosti i pisanja radi razvoja veština i saradnje
6. Sprovedena kampanja na društvenim mrežama, uključujući autorske tekstove i objave, radi podizanja kulturne svesti i podsticanja interkulturne saradnje
7. Organizovane slikarske izložbe koja je istakla lokalne umetnike i proslavila kulturno nasleđe Kosova

Ostvareni rezultati:

- Unapređeno interkulturno razumevanje i saradnja među mladim
- Povećano učešće zajednice u kulturnim događajima
- Osnaženi mladi da pokreću kulturne inicijative u svojim zajednicama
- Povećana vidljivost lokalnih umetnika i kulturnog nasleđa Kosova

Projekat je finansirao Švajcarski program saradnje.

Povezujemo danas, oblikujemo sutra

Datum početka: 15.12.2024. **Datum završetka:** 15.09.2025.

Vodeća organizacija: NVO ACDC

Partner: NVO Reconciliation Empowering Communities (REC)

Cilj projekta bio je podsticanje međunacionalne saradnje mladih u Mitrovici, na Kosovu. Kroz promociju smislenih interakcija i kulturnih razmena između kosovskih Albanaca, kosovskih Srba i mladih iz manjinskih zajednica, projekat je nastojao da razbije stereotipe, izgradi međusobno razumevanje i osnaži mlade da doprinesu dugoročnoj društvenoj koheziji.

Glavne aktivnosti:

1. Kulturni događaji – organizovane muzičke večeri sa učešćem mladih iz različitih etničkih zajednica
2. Posete lokalitetima kulturnog nasleđa – realizovane posete značajnim albanskim i srpskim kulturnim lokalitetima radi unapređenja međusobnog kulturnog razumevanja
3. Seminar za pomirenje mladih – održan seminar fokusiran na rešavanje konflikata, izgradnju mira i strategije saradnje
4. Omladinski dijalozi – facilitirane diskusije o zajedničkim izazovima, poput obrazovanja i nezaposlenosti
5. Zajedničke inicijative – podržani projekti koje su vodili mladi, usmereni na potrebe zajednice i promociju jedinstva

Ostvareni rezultati:

- Ojačani odnosi i saradnja između mladih iz različitih etničkih zajednica
- Unapređeno razumevanje i uvažavanje zajedničkog kulturnog nasleđa Kosova
- Mladi osnaženi praktičnim veštinama za dijalog i rešavanje problema
- Kreirane omladinske inicijative sa dugoročnim uticajem na zajednicu

Projekat je finansiran uz doprinos Ministarstva spoljnih poslova i međunarodne saradnje Republike Italije.

Glas jezika: Praćenje implementacije srpskog jezika u lokalnim institucijama

Datum početka: 01.01.2025.m**Datum završetka:** 30.04.2025.

Cilj projekta bio je unapređenje prava nevećinskih zajednica na upotrebu maternjeg jezika u institucijama, uz naglasak na jednakost i društvenu inkluziju, kao i podizanje javne svesti o ovim pravima. Ovi ciljevi ostvareni su kroz procenu potreba, edukativne aktivnosti, inicijative za podizanje svesti i izradu preporuka za unapređenje postojećih politika i praksi.

Glavne aktivnosti:

1. Sprovođenje intervjua, anketa i fokus grupa
2. Sprovođenje kampanja na društvenim mrežama o jezičkim pravima
3. Organizovanje završne konferencije

Ostvareni rezultati:

- Unapređene usluge koje omogućavaju građanima iz nevećinskih zajednica efikasniji i prilagođeniji pristup institucionalnim uslugama
- Institucijama dostavljene smernice i preporuke za bolju primenu Zakona o upotrebi jezika, čime je smanjen rizik od diskriminacije
- Ojačana društvena kohezija kroz povećano razumevanje javnosti o značaju jednakosti u ostvarivanju jezičkih prava putem kampanja i završne konferencije

Projekat je finansirala Kancelarija poverenika za jezike, Kancelarija premijera.

Mladi u pravnom sektoru – Izgradnja karijera, jačanje zajednica

Datum početka: 01.02.2025. **Datum završetka:** 01.05.2025.

Projekat je imao dugoročan uticaj na mlade pravne profesionalce pružajući im praktične veštine i iskustvo, čime su postali konkurentniji na tržištu rada. Pripravnici su radili u advokatskim kancelarijama i u ACDC-u, gde su razvijali veštine poput izrade pravnih akata, rada sa klijentima i rešavanja pravnih slučajeva. Projekat je doprineo jačanju pravnog sektora i institucija na severu Kosova, unapređenju kvaliteta pravnih usluga i povećanju poverenja javnosti u pravosudni sistem.

Ostvareni rezultati:

- Mladi pravni profesionalci stekli su praktično iskustvo i profesionalne veštine
- Ojačani pravni sektor i kapaciteti pravosudnih institucija
- Unapređena zapošljivost mladih pravnika i proširene njihove profesionalne mreže
- Ojačan pravosudni sistem, što je doprinelo povećanju poverenja javnosti u pravne institucije

Projekat je finansirala Kancelarija za pitanja zajednica u okviru Kancelarije premijera.

Faza integriteta – Pozorište protiv korupcije na Kosovu

Datum početka: 01.02.2025. **Datum završetka:** 30.11.2025.

ACDC je osmislio ovaj projekat kako bi se bavio korupcijom i nepotizmom – ključnim problemima koji slabe upravljanje, narušavaju poverenje javnosti i usporavaju društveni razvoj na Kosovu. Korišćenjem forum pozorišta i interaktivne drame, projekat je kroz umetnički pristup osvetlio ove izazove, podigao svest, promovisao antikorupcijske mehanizme i osnažio mlade da preuzmu aktivnu ulogu u podsticanju transparentnosti i odgovornosti. Cilj projekta bio je izgradnja kulture integriteta kroz podsticanje javnog dijaloga i angažovanja u borbi protiv korupcije.

Projektne aktivnosti:

1. Pozorišne obuke i predstave – regrutovanje i obuka mladih amaterskih glumaca iz Severne Mitrovice, organizovanje radionica pisanja scenarija i proba, kao i javnih izvođenja u Severnoj Mitrovici i Gračanici, uz podsticanje međunacionalnog dijaloga
2. Informativni materijali i distribucija – izrada i distribucija informativnih letaka o antikorupcijskim mehanizmima, sa fokusom na mlade i marginalizovane zajednice
3. Kampanja na društvenim mrežama – sprovođenje digitalne kampanje sa istaknutim delovima predstava, intervjuima, edukativnim sadržajem i interaktivnim objavama

Ostvareni rezultati:

- Povećana svest mladih i šire zajednice o posledicama korupcije i dostupnim antikorupcijskim mehanizmima
- Povećano učešće mladih u antikorupcijskim aktivnostima kroz kreativne i participativne metode poput pozorišta
- Šira distribucija antikorupcijskih poruka i informacija o Agenciji za sprečavanje korupcije kroz terenski rad i ciljane kampanje na društvenim mrežama
- Povećan javni dijalog o korupciji i unapređeni odnosi između zajednice i institucija

Projekat je finansirao SELDI.net.

Bringing Pride to The North

Datum početka: 15.05.2025. **Datum završetka:** 15.12.2025.

Cilj projekta:

Cilj projekta bio je izgradnja inkluzivnijeg društva na severu Kosova kroz osnaživanje LGBTQI+ zajednice, sprovođenje istraživanja i povećanje vidljivosti.

Ključne aktivnosti:

- Organizovan umetnički događaj tokom Meseca ponosa
- Sprovedeno istraživanje koje je obuhvatilo 300 anketa javnog mnjenja, tri fokus grupe i deset dubinskih intervjua
- Sprovedene ulične akcije koje su predvodili mladi aktivisti
- Organizovan završni umetnički događaj inspirisan rezultatima istraživanja
- Održana završna konferencija na kojoj su predstavljeni rezultati projekta

Ciljne grupe:

Primarna: LGBTQI+ osobe na severu Kosova

Sekundarna: šira lokalna zajednica i mladi aktivisti

Dugoročni uticaj: Projekat je postavio temelje za buduće inicijative kroz dostupne podatke, povećanu javnu vidljivost i uključivanje mladih, doprinoseći tome da LGBTQI+ teme postanu deo javnog diskursa i zagovaranja u zajednici.

Projekat je finansirao Centar za građansko obrazovanje (CCE/CGO) iz Crne Gore, u okviru regionalne inicijative „Zajedno za LGBTQI+ jednakost“, koja podržava projekte organizacija civilnog društva širom Zapadnog Balkana.

Pilot projekti Veća zajednica – Jačanje lokalne uprave

Datum početka: 08.09.2025. **Datum završetka:** 31.12.2025.

Donator: ICO

Cilj projekta bio je uspostavljanje funkcionalnih, inkluzivnih i legitimnih lokalnih saveta zajednica u Zvečanu i Zubinom Potoku. Ovi saveti omogućili su građanima da artikuliraju svoje potrebe, učestvuju u procesima donošenja odluka i doprinesu transparentnom i odgovornom lokalnom upravljanju. Projekat je promovisao učešće građana, međunarodnu saradnju i zajedničko donošenje odluka.

Glavne aktivnosti:

- Sprovedene konsultacije sa liderima zajednica i građanima radi uključivanja njihovih stavova u proces planiranja
- Organizovane obuke za potencijalne članove saveta u cilju jačanja zagovaračkih kapaciteta
- Uspostavljeni pilot saveti zajednica kroz inkluzivne i legitimne procese
- Sprovedene inicijative i mali projekti od lokalnog značaja
- Održane obuke za članove saveta iz oblasti lokalne samouprave, budžetiranja i upravljanja projektima
- Sprovedene zagovaračke aktivnosti za formalno priznavanje saveta i saradnju sa opštinskim vlastima

Ostvareni rezultati:

- Uspostavljeni funkcionalni saveti zajednica kao novi mehanizam učešća građana
- Povećano poverenje građana i njihovo aktivno učešće u procesima donošenja odluka
- Ojačani kapaciteti članova saveta za zastupanje različitih interesa zajednice
- Sprovedeni projekti sa direktnim koristima za građane
- Uspostavljeni kanali saradnje između saveta i lokalnih vlasti

Zajedno za sutra

Inicijativa „Zajedno za sutra“ na Kosovu bila je program koji su predvodili mladi, a koji je sprovodio ACDC sa ciljem osnaživanja mladih iz različitih zajednica da aktivno osmisle i realizuju inicijative koje jačaju međunacionalnu saradnju, društvenu koheziju i angažman zajednice širom Kosova.

Projekat se nadovezao na prethodne multietničke omladinske kampove koje je organizovao ACDC, tokom kojih su mladi učesnici identifikovali konkretne ideje za unapređenje saradnje i poverenja u svojim lokalnim zajednicama. Umesto da budu pasivni korisnici, mladi su preuzeli punu odgovornost za inicijative, dok je ACDC pružao mentorsku, logističku i nadzornu podršku.

Projekat je podržala Međunarodna organizacija za migracije (IOM) i sproveden je u okviru inicijativa za osnaživanje mladih i društvenu koheziju na Kosovu.

Ključne aktivnosti:

- Ekološke inicijative: mladi su organizovali akcije čišćenja, kampanje podizanja svesti o zaštiti životne sredine i kampove u prirodi, promovišući odgovornost prema zajedničkim javnim prostorima
- Sportske i aktivnosti zdravog života: organizovani su međuetnički sportski turniri radi podsticanja timskog rada, poverenja i neformalne interakcije među mladima

- Kulturne i obrazovne razmene: realizovane su omladinske ekskurzije i multietnički kampovi širom Kosova radi podsticanja međusobnog razumevanja, dijaloga i uvažavanja kulturne raznolikosti
- Mentorski i refleksivni sastanci: kontinuirana mentorska podrška ACDC-a i sastanci za razmenu iskustava omogućili su mladima da procene ostvarene rezultate, izazove i naučene lekcije

Cilj projekta:

Opšti cilj projekta bio je osnaživanje mladih da postanu aktivni nosioci pozitivnih promena kroz jačanje liderskih veština, promociju međunacionalne saradnje i povećanje učešća mladih u životu zajednice širom Kosova.

Mladi za čiste reke na severu Kosova

Datum početka: 01.10.2025. **Datum završetka:** 30.11.2025.

Cilj projekta bio je osnaživanje mladih u Severnoj Mitrovici da aktivno učestvuju u zaštiti vodnih resursa i životne sredine kroz edukaciju, praktične aktivnosti i kreativne inicijative. Projekat je spojio učenje, aktivizam i umetnost radi podizanja javne svesti i promocije održivih praksi u zajednici.

Aktivnosti:

- Organizovane akcije čišćenja duž reke Ibar i održana predavanja na otvorenom o zaštiti voda i životne sredine
- Kreirana javna skulptura od prikupljenog otpada u saradnji sa lokalnim umetnicima
- Sprovedena kampanja podizanja svesti o zaštiti voda i životne sredine koju su vodili mladi
- Popravljene javne česme sa pijaćom vodom u Severnoj Mitrovici radi unapređenja pristupa čistoj vodi

Projekat je realizovan u okviru Nedelje održivog razvoja Kosova (KSDW), a sproveo ga je ACDC uz podršku GIZ-a.

Mladi sa severa u dijalogu s kulturnom baštinom – Istraživanje i kreativna interpretacija Velike Hoče

Datum početka: 01.10.2025. **Datum završetka:** 31.12.2025.

Cilj projekta bio je očuvanje i promocija kulturnog nasleđa Kosova kroz aktivno uključivanje mladih umetnika i istraživača sa severa u istraživanje i umetničku interpretaciju Velike Hoče, jednog od najznačajnijih istorijskih i kulturnih lokaliteta na Kosovu.

Specifični ciljevi:

- Podsticanje umetničkog stvaralaštva mladih kroz umetničku koloniju i interdisciplinarni rad
- Promocija kulturnog turizma i lokalnog nasleđa kroz završnu izložbu i javne događaje
- Podizanje svesti o značaju kulturnog nasleđa i njegovoj ulozi u društvenoj koheziji

Ostvareni rezultati:

- Stvorena umetnička dela inspirisana kulturnim nasleđem Velike Hoče
- Povećana svest mladih o kulturnom identitetu i kulturnom turizmu
- Ojačan interkulturni dijalog između zajednica sa severa i juga Kosova
- Postavljeni temelji za buduće umetničke i projekte očuvanja kulturnog nasleđa

Projekat je uspostavio saradnju sa kulturnim institucijama i organizacijama civilnog društva, predstavio konkretne rezultate i stvorio platformu za buduće umetničke i edukativne inicijative. Stečena znanja i iskustva korišćeni su za nastavak aktivnosti u oblasti kulturnog turizma i očuvanja nasleđa.

Zajedno za čiste reke

Datum početka: 01.08.2025. **Datum završetka:** 31.07.2026.

Projekat „Zajedno za čiste reke“ predstavlja zajedničku inicijativu ACDC-a i REC-a sa ciljem unapređenja kvaliteta vodnih resursa i jačanja upravljanja životnom sredinom u multietničkim zajednicama na severu Kosova, sa fokusom na tokove reka koje povezuju Severnu i Južnu Mitrovicu, Zvečan, Zubin Potok i Leposavić. Inicijativa se direktno bavila prioritetnim oblastima intervencije u vezi sa zaštitom životne sredine, lokalnom saradnjom i održivim, participativnim rešenjima.

Projektne aktivnosti:

- Sprovođenje istraživanja radi identifikacije tačkastih zagađivača i analize stanja reka

- Izrada analiza i preporuka za upravljanje vodnim resursima
- Održavanje sastanaka sa opštinskim radnim grupama
- Organizovanje edukativnih radionica za građane i mlade
- Pružanje podrške lokalnim ekološkim inicijativama
- Sprovođenje medijske kampanje
- Organizovanje početne i završne javne konferencije

Očekivani rezultati:

- Izrada mape zagađenja reka na severu Kosova
- Izrada preporuka za očuvanje i upravljanje vodnim resursima
- Povećana svest građana o značaju zaštite voda
- Osnažene lokalne zajednice za delovanje po pitanjima životne sredine
- Unapređena međusektorska i međunacionalna saradnja

Projekat se sprovodi uz podršku Programa za integralno upravljanje vodnim resursima na Kosovu (IWRM-K), koji finansiraju Švajcarska agencija za razvoj i saradnju (SDC) i Vlada Kosova, a implementira Skat Consulting Ltd. (Švajcarska) u konzorcijumu sa Environment Agency Austria (EAA).

Grant za organizacijski razvoj

Datum početka: 01.08.2025. **Datum završetka:** 31.07.2026.

Donator: Kosovski fond za civilno društvo (KCSF) – EJA Kosovo

Cilj projekta:

Cilj projekta je unapređenje dugoročne organizacione održivosti ACDC-a, povećanje otpornosti na sajber pretnje i prelazak organizacije ka strateškom, programski orijentisanom modelu delovanja civilnog društva na Kosovu.

Očekivani rezultati:

- Ojačana digitalna infrastruktura i sistemi zaštite podataka
- Razvijena sveobuhvatna strateška mapa puta i strategija prikupljanja sredstava
- Unapređena interna kohezija i spremnost zaposlenih
- Pokrenut prelazak ka dugoročnim, tematskim programima zasnovanim na uticaju

Prekinimo tišinu: Borba protiv seksualnog uznemiravanja i rodno zasnovanog nasilja na severu Kosova

Datum početka: 01.08.2025. **Datum završetka:** 31.01.2026.

Projekat „Prekinimo tišinu: Borba protiv seksualnog uznemiravanja i rodno zasnovanog nasilja na severu Kosova“ sproveo je Advocacy Center for Democratic Culture (ACDC) uz podršku Kanadskog fonda za lokalne inicijative (CFLI).

Projekat je osmišljen kao odgovor na sve veći broj slučajeva seksualnog uznemiravanja i rodno zasnovanog nasilja (GBN), sa posebnim fokusom na međunacionalne incidente i nedovoljno efikasne institucionalne odgovore. U kontekstu niskog poverenja javnosti u institucije i široko rasprostranjene stigmatizacije žrtava, projekat je imao za cilj osnaživanje žena i devojaka, povećanje vidljivosti problema i unapređenje mehanizama zaštite.

Projektne aktivnosti:

- Sprovedeno istraživanje o seksualnom uznemiravanju i rodno zasnovanom nasilju, koje je obuhvatilo učestalost, percepcije i institucionalne odgovore u regionu Mitrovice
- Organizovane obuke za pravosudne institucije i OCD-e, čime su ojačani kapaciteti policijskih službenika, tužilaca, sudija i predstavnika civilnog društva
- Održana javna konferencija o prevenciji, na kojoj su predstavljeni rezultati istraživanja i strategije prevencij
- Organizovan koordinacioni seminar za institucije i civilno društvo radi unapređenja mehanizama upućivanja i sistema podrške žrtvama
- Sprovedena kampanja podizanja svesti koja je obuhvatila video-spot, podkast, informativne letke, ulične akcije i intenzivno angažovanje na društvenim mrežama
- Izrađen policy dokument o seksualnom uznemiravanju sa konkretnim preporukama za unapređenje institucionalnog i pravnog okvira

Ostvareni rezultati:

- Povećana svest građana, posebno žena i devojaka, o seksualnom uznemiravanju i dostupnim mehanizmima zaštite
- Ojačano poverenje u institucije kroz unapređeno institucionalno znanje i dostupnije mehanizme prijavljivanja
- Povećano angažovanje zajednice u borbi protiv rodno zasnovanog nasilja, posebno među mladima
- Unapređena saradnja između institucija i civilnog društva u dugoročnim naporima za suzbijanje seksualnog nasilja

Justice@Work – Promocija radnih prava na severu Kosova

Datum početka: 01.09.2025. **Datum završetka:** 28.02.2026.

Donator: Fond za razvoj zajednice – Sida – Program Human Rightivism

Ovaj projekat je promovisao svest o radnim pravima i unapređenje pristupa pravdi na severu Kosova. Kroz edukaciju, pravnu pomoć, dijalog i medijsku vidljivost, projekat je osnažio mlade i

radnike u neformalnom sektoru da razumeju, ostvare i zagovaraju svoja prava, uz istovremeno jačanje građanskog angažmana i institucionalne odgovornosti.

Ciljevi projekta:

- Povećanje svesti o radnim pravima kroz participativnu edukaciju i terenske aktivnosti
- Pružanje pravne pomoći i podrške u prijavljivanju i rešavanju povreda radnih prava
- Podsticanje dijaloga i saradnje između zajednica, OCD-a i institucija

Ključne aktivnosti:

- Sprovođenje Škole radnih prava kroz interaktivne sesije za mlade o ugovorima, pravičnim zaradama, bezbednosti na radu i mehanizmima prijavljivanja
- Pružanje besplatne pravne pomoći kroz nedeljne konsultacije sa pravnim savetnikom, uključujući pripremu pritužbi i upućivanje na nadležne institucije
- Sprovođenje kampanje podizanja svesti, uključujući dvojezičnu seriju objava „Da li ste znali?“ na društvenim mrežama i dvojezični Vodič za radna prava
- Organizovanje javnog dijaloga sa predstavnicima civilnog društva, institucija i zajednica radi predstavljanja izazova i preporuka

Inkluzivno osnaživanje mladih kroz stažiranje i profesionalni razvoj

Datum početka: 01.09.2025. **Datum završetka:** 31.01.2026.

Projekat je imao za cilj povećanje zapošljivosti i konkurentnosti mladih iz manjinskih zajednica kroz profesionalne obuke i praktičan rad u institucijama i organizacijama. Projekat je promovisao socijalnu inkluziju, rodnu ravnopravnost i jednake mogućnosti za mlade, doprinoseći njihovom profesionalnom razvoju i jačanju njihove uloge u lokalnoj zajednici.

Ostvareni rezultati:

- Mladi iz manjinskih zajednica stekli su praktično iskustvo i veštine koje povećavaju njihovu konkurentnost na tržištu rada
- Povećane mogućnosti zapošljavanja i profesionalnog razvoja učesnika
- Ojačane profesionalne veze i mentorski odnosi koji podržavaju dugoročni razvoj mladih
- Povećana socijalna uključenost i aktivno učešće mladih u društvu

Donator: Ministarstvo za zajednice i povratak

Izgradnja poverenja kroz ljudska prava

Datum početka: 01.09.2025. **Datum završetka:** 31.01.2026.

Donator: UNMIK – Program za ljudska prava

Cilj projekta bio je jačanje poverenja između zajednica i institucija kroz unapređenje zaštite ljudskih prava i povećanje odgovornosti javnih institucija prema građanima.

Projekat je promovisao inkluzivni dijalog sa civilnim društvom, unapređivao transparentnost i omogućavao građanima aktivno učešće u procesima donošenja odluka, čime se doprinosilo smanjenju tenzija i jačanju vladavine prava na severu i u drugim delovima Kosova.

Glavne aktivnosti:

- Organizovanje seminara u okviru Forumu saradnje između Institucije Ombudsmana i civilnog društva
- Sprovođenje poseta i monitoringa pritvorskih centara radi sprečavanja torture i unapređenja institucionalnih odgovora, uz tematsku konferenciju
- Održavanje javnih konsultacija o zakonodavnim procesima, posebno u vezi sa Zakonom o zabrani diskriminacije
- Organizovanje okruglih stolova o prioritetnim pitanjima ljudskih prava, uključujući prava manjina, rodnu ravnopravnost, LGBTI+ prava i policijsku odgovornost
- Sprovođenje obuka iz oblasti ljudskih prava

Ostvareni rezultati:

- Ojačana uloga Institucije Ombudsmana i civilnog društva u zaštiti i promociji ljudskih prava
- Unapređeni institucionalni odgovori na povrede ljudskih prava i uslovi u pritvorskim centrima
- Povećano aktivno učešće lokalnih zajednica u zakonodavnim promenama i procesima donošenja odluka
- Povećana javna svest i dijalog o osetljivim pitanjima ljudskih prava

Zeleni susedi – Mladi za okolinu i suživot

Datum početka: 15.10.2025. **Datum završetka:** 15.10.2026.

Zajednička inicijativa: Education Code i ACDC

Donator: BOOST – Balkans for Optimising Opportunities, Sustainability and Transformation of Civil Society

Opis projekta: Projekat „Zeleni susedi“ okupio je albanske i srpske mlade oko zajedničkih ekoloških ciljeva u cilju jačanja suživota i građanske odgovornosti u Mitrovici. Kroz zajedničke

akcije čišćenja, kreativne kampanje i stvaranje zajedničkih „Zelenih kutaka“, projekat je transformisao podeljene zajednice u kooperativne i održive.

Ključni ciljevi:

- Izgradnja poverenja između albanskih i srpskih mladih kroz saradnju u oblasti zaštite životne sredine
- Podizanje svesti kroz trojezičnu kampanju (albanski, srpski, engleski) koja je dosegla više od 10.000 ljudi
- Osnajivanje mladih, posebno devojaka, kroz liderske uloge i digitalnu komunikaciju
- Transformacija dva zapuštena javna prostora u simbolične „Zelene kutke“ koji predstavljaju jedinstvo
- Podsticanje saradnje između OCD-a i lokalnih institucija radi dugoročne saradnje

Glavne aktivnosti:

1. Održan početni sastanak i formiran projektni tim
2. Sprovedena kreativna trojezična kampanja podizanja svesti
3. Organizovane dve akcije čišćenja zajednice u Južnoj i Severnoj Mitrovici
4. Osmišljeni i uređeni zajednički „Zeleni kutci“
5. Produkovana serija podkasta „Green Neighbors Talks“
6. Organizovana završna izložba i javni događaj

